

EGALITATEA DE GEN ȘI SCHIMBĂRILE CLIMATICE ÎN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

Chișinău-2015

Informația din această publicație nu reflectă în mod necesar politicile și poziția PNUD și a finanțatorilor

DELIMITĂRI CONCEPTUALE

Gender / Gen

se referă la rolurile și responsabilitățile socio-culturale ale femeilor și bărbaților în orice societate. Rolurile se învață, respectiv pot fi modificate în contexte concrete.

Sexul se referă la diferențele biologice ale femeilor și bărbaților, diferențe care sunt predeterminate.

Abordarea integratoare a egalității de gen

în sănătate reprezintă includerea sistematică a necesităților, intereselor și priorităților relevante ale femeilor și bărbaților în toate politicile și activitățile instituțiilor din domeniu.

Stereotipurile de gen

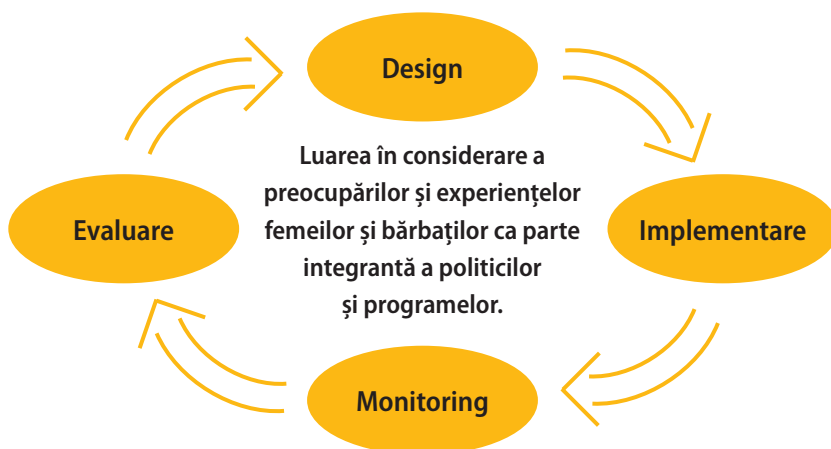
– convingeri, idei, credințe care, limitând femeile și bărbații la rolurile tradiționale, afectează deciziile, valorile și comportamentul acestora în condițiile de adaptare la schimbările climatice.

Integrarea Perspectivei de Gen în planificarea și implementarea programelor

Gender mainstreaming

=

Evaluarea implicațiilor pentru femei și bărbați în orice acțiune planificată

EGALITATEA DE GEN ȘI SĂNĂTATEA

“Schimbările climatice afectează fiecare aspect al societății, de la starea de sănătate a economiei globale până la sănătatea copiilor noștri. Este vorba despre apa din fântânile și robinetele noastre, despre mâncarea de pe masă și alte provocări majore cu care ne confruntăm zi de zi.”

Ban Ki-Moon, Secretar General al ONU

IMPACTUL DEZASTRELOR

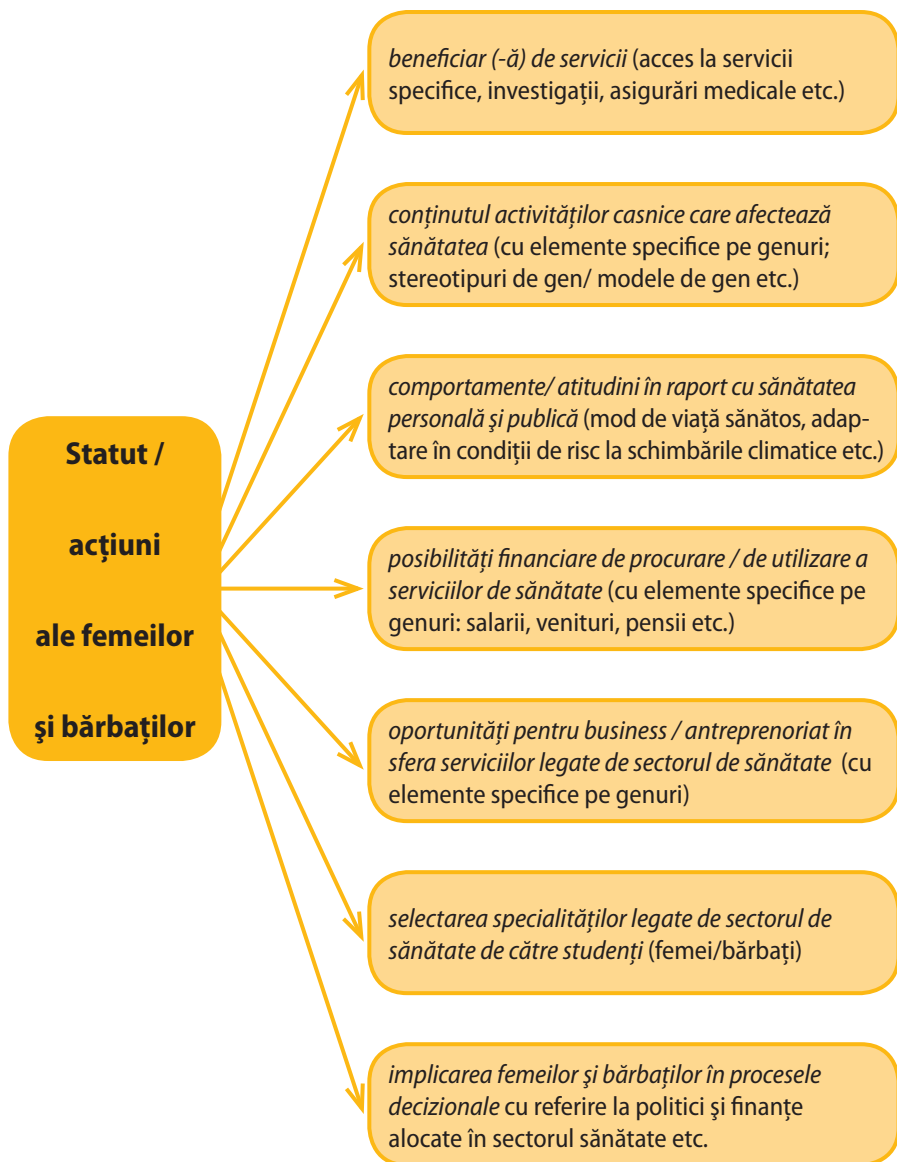
- Crește morbiditatea bărbaților și femeilor, în special a femeilor însărcinate.
- Bărbații mai des sunt expuși unor riscului de atac cerebral vascular pe timp de arșiță, subestimând nivelul riscului etc.
- Bărbații în etate sunt expuși riscurilor mai mari comparativ cu femeile, vulnerabilitatea acestora crescând odată cu izolarea socială.
- Impactul schimbărilor climatice asupra sistemelor de apă se manifestă ca o amenințare gravă pentru bunăstare și sănătate, având impact diferit asupra femeilor și bărbaților.
- De exemplu, secetele pot duce la instabilitate socială, insecuritate alimentară și probleme de sănătate, deteriorarea mijloacelor de trai aferente.
- Poate crește riscul conflictelor / violențelor, migrației în masă, a sărăciei; risc sporit de incendii, acces limitat la asistență medicală etc.

Femeile au grijă de gospodărie și de membrii familiei, situații care deseori le limitează mobilitatea și sporește vulnerabilitatea lor în fața dezastrelor naturale.

Seceta și precipitațiile abundente impun femeile să muncească mai mult pentru a asigura hrana, apa și energia, necesare pentru gospodării.

ELEMENTELE CE VIZEAZĂ DIMENSIUNEA DE GEN ÎN SECTORUL DE SĂNĂTATE

TEZE ÎN FAVOAREA DIMENSIUNII DE GEN ÎN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

- Femeile și bărbații au experiențe diferite, percep și identifică în mod diferit riscurile cu referire la sănătate.
- Relațiile de gen în reducerea riscului schimbărilor climei sunt determinate în mare măsură de rolurile și responsabilitățile femeilor și bărbaților acasă și în societate.
- Treburile casnice, inclusiv asigurarea igienei și salubrității, îngrijirea copiilor și bolnavilor sunt, de obicei, considerate drept responsabilități feminine.
- Fenomenul îmbătrânirii demografice, caracterizat prin prevalența femeilor printre persoanele în etate, cu necesități specifice, necesită o atenție sporită și o restructurare a serviciilor de sănătate și sociale.
- Având în vedere importanța agriculturii în economia Moldovei, populația din zonele rurale necesită o atenție deosebită. Totodată, multe femei din zonele rurale nu au vechime în muncă, acestea nu sunt eligibile pentru a solicita despăgubiri sau indemnizații în caz de dezastre climatice. Având resurse limitate, problemele de sănătate a femeii rămân pe ultimul plan.
- Femeile, ca administratori ai resurselor naturale și casnice la nivel de comunitate și gospodărie, pot contribui la strategii de trai adaptate la realitățile determinate de schimbările climatice.

DE CE EGALITATEA DE GEN ÎN SECTORUL SĂNĂTĂȚII?

Schimbările climatice pot intensifica inegalitatea de gen, iar un dezastru poate agrava situația femeilor și mai mult.

La femei nivelul riscului este diferit comparativ cu bărbații, respectiv și capacitățile de reziliență sunt diferite.

De exemplu: deficitul de apă poate contribui la apariția bolilor diareice acute, în special la copii și persoanele în vârstă (majoritatea fiind femei), deoarece practicile de igienă sunt deseori sacrificate în favoarea utilizării apei pentru consum alimentar.

Moldova - Statistici:

- populația: 51,9 % - femei, 48,1 % - bărbați
- bărbații predomină în grupele de vârstă 0-15 ani și de vârstă aptă de muncă (52 % : 48 %)
- femeile predomină în cazul populației care a depășit vârsta aptă de muncă, (69,5 % : 30,5 %)
- femeile trăiesc mai mult decât bărbații în medie cu 7,8 ani, speranța de viață la naștere fiind de 74,8 la femei și 67,1 la bărbați
- femeile câștigă în medie cu 12,9 % mai puțin față de bărbați (87,1 % din salariul mediu al bărbaților)
- bărbații suferă mai mult de tuberculoză și tumori maligne
- bărbații mai rar apelează la servicii de sănătate / Rata dizabilității primare este mai mare în rândul bărbaților
- femeile într-o proporție mai mică își apreciază starea de sănătate ca fiind bună
- femeile depășesc cota bărbaților pensionari etc.

sursa: www.statistica.md

DE CE EGALITATEA DE GEN, SĂNĂTATEA ȘI SCHIMBĂRILE CLIMATICE?

Toată lumea poate fi expusă riscurilor, dar *femeile și bărbații au niveluri diferite de vulnerabilitate, respectiv, necesități diferite în ocrotirea sănătății și accesarea resurselor / serviciilor relevante.*

- În cazul *catastrofelor chimice/antropogene*, utilizarea poluanților organici persistenți poate afecta sănătatea reproducerii etc.
- În cazul *catastrofelor biologice/sociale*, apa din fântâni este utilizată de femei în proporții mai mari, astfel și gradul de expunere acestui risc este mai mare.
- În cazul *catastrofelor naturale* femeile sunt supuse unui risc mai mare de rănire sau deces, datorită condițiilor fizice. În anumite situații extremale bărbații sunt mai vulnerabili la leziuni, afecțiuni care duc la dizabilitate și mortalitate sporită.

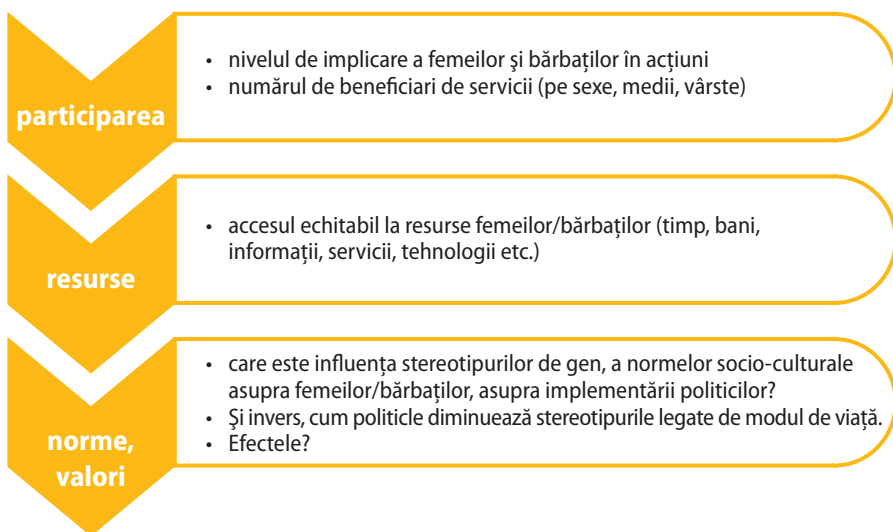
Dimensiunea egalității de gen vizează luarea în considerare a specificului de influențe a factorilor politici, socio-economici, culturali etc. în contextul schimbriilor climatice asupra sănătății și bunăstării bărbaților și femeilor

Factorii care determină sănătatea și bunăstarea populației:

- **Factorii economici** (impactul sărăciei asupra accesului la servicii, prevenirii / tratamentului bolilor etc.)
- **Factorii biologici și fiziologici** (boli specifice pentru femei/ bărbați, cu impact diferit, nivel de rezistență diferit etc.)
- **Factorii mediului social** (femeile/bărbații își petrec viața personală, profesională în medii diferite)
- **Factorii socio-culturali** (impactul stereotipurilor asupra deciziilor de sănătate pe care le iau femeile/bărbații)

ASPECTE-CHEIE PENTRU INTEGRAREA DIMENSIUNII DE GEN ÎN POLITICI

RECOMANDĂRI

- Dimensiunea de gen trebuie inclusă în documentele de politici, în procesul de realizare a activităților de adaptare, alocațiile financiare, procesul de monitorizare și evaluare a schimbărilor climatice.
- Organizațiile locale ale societății civile, în special organizațiile ce reprezintă grupurile vulnerabile, inclusiv femeile, trebuie să se implice în procesul de consultări publice referitoare la programele de adaptare.
- Trebuie fortificate capacitățile de înțelegere și susținere la nivel de guvern a intervențiilor privind reducerea riscului schimbărilor climatice prin prisma necesităților diferite de gen.
- Sistemul de sănătate trebuie să ofere servicii accesibile, de calitate, având în vizor necesitățile specifice ale femeilor și bărbaților.
- Sistemul educațional trebuie să contribuie la educarea deprinderilor de supraviețuire în situații de dezastre naturale, a fetelor și a băieților / formarea parteneriatelor de gen în toate sferile.
- Se impune realizarea unor programe de informare și educare a diferitor categorii de populație cu referire la impactul schimbărilor climatice asupra sănătății și formarea comportamentelor responsabile și adecvate ale femeilor și bărbaților în caz de catastrofe naturale.
- Strategiile de adaptare trebuie concentrate pe fortificarea capacităților adaptive la nivel comunitar și individual etc.

REFERINȚE

- Gender mainstreaming in emergency management: opportunities for building community resilience in Canada // PHAC, Government of Canada, 2008
- Gender perspectives: integrating disaster risk reduction into climate change adaptation // UNISDR, 2008
- Gender sensitive disaster management: a toolkit for practitioners // Earthworm Books, 2008
- Stories from the Pacific: the gendered dimensions of disaster risk management and adaptation to climate change // AusAid, Government of Australia; UNDP, 2009
- Training manual on gender and climate change // Global Gender and Climate Alliance; IUCN; UNDP, 2008
- Gender, Climate Change and Health. WHO, <http://www.who.int/globalchange/GenderClimateChangeHealthfinal.pdf>
- Recomandarea CM/Rec(2007)17 a Comitetului de Miniștri țărilor membre ale Consiliului Europei cu referire la Standardele și mecanismele de asigurare a egalității de gen
- Raportul Starea Populației Lumii, 2009, UNFPA www.unfpa.ro
- www.statistica.md

DATE DESPRE PROIECT

Climate Change Office, Ministry of Environment
Republic of Moldova, Chisinau
156a Mitropolit Dosoftei street, office no. 37
Tel./Fax: +373 22 719131

Oficiul „Schimbarea Climei”, Ministerul Mediului
Str. Mitropolit Dosoftei nr. 156 a, biroul 37
MD 2004, Chișinău, Republica Moldova
Tel./Fax: +373 22 719131

